

23.04.2011 р., № 500/2011, здійснення реєстрації насаджень винограду покладено й на Мінагрополітики. Отже, аналізуючи вказані нормативні акти, реєстрацію виноградних насаджень здійснює як Держсільгоспінспекція, так і Мінагрополітики. Також, за вимогою ст. 2 Закону «Про виноград та виноградне вино», Мінагрополітики затверджує проект на створення виноградних насаджень. Слід вказати, що серед нормативно визначених Указом Президента від 23.04.2011 р. повноважень Міністерства, затвердження такого проекту не зазначено. Підзаконних нормативно-правових актів, які б визначали порядок та строки затвердження проекту, на сьогодні теж не існує.

Підводячи підсумок вищенаведеному, з метою усунення непорозумінь і прогалин законодавства щодо виконання господарствами обов'язку реєстрації виноградних насаджень, на сьогодні існує необхідність прийняття підзаконного нормативно-правового акту «Про реєстрацію виноградних насаджень технічних та столових сортів винограду», яким буде чітко визначено порядок, строки, суб'єкти та відповідальність за його невиконання.

Санніков Д. В., кандидат юридичних наук, асистент кафедри земельного та аграрного права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

ДО ПИТАННЯ ХАРАКТЕРУ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТУ ЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ САДІВНИЦТВА ГРОМАДЯН

Садівництво громадян – індивідуальне та колективне, як специфічну сферу діяльності можливо розуміти в різних аспектах. Перш за все, слід зауважити, що це вид сільськогосподарського землекористування, тобто використання земель, віднесених відповідно до статті 22 Земельного кодексу України до категорії сільськогосподарських. Саме згідно з ч. 1 зазначеної норми землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, в першу чергу надані для виробництва сільськогосподар-

ської продукції. Зайняття садівництвом громадянами нерозривно пов'язане з використанням земель сільськогосподарського призначення. Необхідним за даних умов уявляється виокремлення відповідних ознак, власне, тієї продукції, яка вирощується саме на земельних ділянках, призначених для садівництва громадян. Із змісту ч. 3 ст. 35 Земельного кодексу України, випливає, що відповідно до даної норми, основним цільовим призначенням земельних ділянок для садівництва вважається закладання багаторічних плодових насаджень. Такого висновку можна дійти на основі змістовного аналізу сутності зазначеної норми. Так, указане цільове призначення у переліку стосовно інших видів, серед яких і вирощування сільськогосподарських культур, і зведення необхідних будинків та господарських споруд, зазначено першим. Таким чином, зважаючи на правову та соціально-економічну сутність садівництва, саме закладання багаторічних плодових насаджень слід вважати основним цільовим призначенням земельних ділянок для садівництва громадян.

Беручи до уваги зазначене, постає питання необхідності з'ясування характеру і видового різноманіття сільськогосподарської продукції, яка вирощується в результаті закладання багаторічних плодових насаджень. Для цього важливо зрозуміти, чим саме являються такі плодові насадження. ГОСТ 26640-85 «Землі. Терміни та визначення», (пункт 27) передбачає, що багаторічне сільськогосподарське насадження – це сільськогосподарське угіддя, що використовується під штучно створені деревинні, кущові або трав'янисті багаторічні насадження, призначені для отримання врожаю плодово-ягідної, технічної та лікарської продукції, а також для декоративного оформлення територій. До багаторічних сільськогосподарських насаджень відносяться: сад, виноградник, ягідник, плодовий розплідник, плантації та ін. Наведена норма надає можливість розуміння того, що засобом виробництва сільськогосподарської продукції при здійсненні індивідуального та колективного садівництва необхідно вважати дерева, кущі або трав'янисті багаторічні насадження, призначені для отримання врожаю плодово-ягідної, технічної та лікарської продукції.

У ДБН Д.2.2-47-99 більш детально розкривається саме зміст поняття багаторічні плодові насадження, а не багаторічні сільськогосподарські насадження, як у ГОСТ 26640-85 «Землі. Терміни та визначення». Відповідно п.1.4.1.1. ДБН Д.2.2-47-99 до багаторічних плодових насаджень.

зокрема, відносяться: сади зерняткових і кісточкових порід, маточники вегетативно-розмножуваних підщеп, сланцеві форми плодових, шпалерні форміровки, виноградники укриті, неукриті, маточники підщепних лоз, ягідники кущові, суницю, ефіроолійні культури, хмільники, субтропічні культури, чай, шовковиця кущова і штамова.

Отже, сільськогосподарська продукція, яка переважно вирощується при здійсненні садівництва громадянами, може бути ягідною та плодовою. Саме така продукція отримується від закладання садів кісточкових та зерняткових порід дерев та кущів. Крім того, аналізуючи наявність у першій класифікації багаторічних насаджень маточників вегетативно-розмножуваних підщеп, сланцевих форми плодових, шпалерних форміровок, цілком можливо стверджувати, що до сільськогосподарської продукції, яка вирощується у садах громадян можливо відносити також посадочний матеріал для подальшого закладання аналогічних порід дерев та кущів, а також матеріал для непрофесійної селекційної діяльності садоводів. Теж саме відноситься й до виноградників, результатом закладання яких будуть безпосередньо відповідні плоди а також лоза, придатна для збільшення кількості отримуваної продукції.

Зважаючи на кліматичні умови, на території України садоводами традиційно вирощуються яблука, груші, вишні, черешні, сливи, персики, абрикоси, горіхи, в південних регіонах можливе також додатково вирощування інжиру, гранатів, а у деяких випадках, цитрусових.

Ягідники кущові та суниця використовуються для вирощування відповідної продукції садоводами на земельних ділянках, надають можливість задовольняти суб'єктам садівництва задовольняти власні потреби та потреби своєї родини у відповідних продуктах харчування. Слід мати на увазі, що за даними незалежних досліджень роздрібних цін споживчого ринку, продукція кущових ягідників, в тому числі й суниця, перевищує в ціновому показнику продукцію плодових дерев та кущів в середньому у 2–8 разів. Теж саме стосується й шовковиці, вартість якої співвідноситься із, наприклад, суницею. Ягідна продукція характеризується, насамперед, наявністю в асортименті полуниці, суниці, мални, ожини, агрусу, смородини, переважно чорної та червоної, чорноплідної горобини та інших ягід, які вважаються звичайними для конкретної місцевості.

Ефіроолійні культури та хмільники виконують переважно декоративну роль при їх наявності на земельних ділянках для садівництва громадян. В той же час, можливість закладання таких насаджень і виготовлення за їх допомогою відповідної сільськогосподарської продукції значно розширює можливості садовода як при реалізації прав на відповідну земельну ділянку, так й асортимент продукції, що не заборонено виготовляти.

Суєтнов Є. П., кандидат юридичних наук, асистент кафедри екологічного права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

ПРИНЦИП ВИКЛЮЧНОСТІ У ВІДНОСИНАХ З ВІДЧУЖЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Правові, організаційні та фінансові засади відчуження приватних земель у суспільних інтересах визначено Законом України від 17 листопада 2009 р. «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» (далі – Закон).

Згідно з ч. 1 ст. 7 Закону органи виконавчої влади й органи місцевого самоврядування вправі викупувати земельні ділянки та іншу нерухомість для суспільних потреб, а саме: будівництва об'єктів національної безпеки, оборони, транспортної, енергетичної інфраструктур, природно-заповідного фонду тощо. Якщо власник не дає згоду на викуп земельної ділянки та нерухомого майна для суспільних потреб, вони згідно з ч. 1 ст. 15 Закону можуть бути відчужені примусово за рішенням суду з мотивів суспільної необхідності. Відчуження, як зазначено в ч. 1 ст. 5 Закону, здійснюється за умови сплати власникові викупної ціни, яка включає вартість земельної ділянки, житлового будинку, будівель, споруд, багаторічних насаджень, що на ній розміщені, а також збитки, завдані відчуженням, зокрема, упущену вигоду.